

Studia Christiana vol.5

Kresťanstvo v časoch sv. Vojtecha. Editori: Rastislav Kožiak – Jaroslav Nemeš. Kraków : Wydawnictwo Towarzystwa Słowaków w Polsce, 2009. 152 s. ISBN 978-83-7490-255-7

© Centrum pre štúdium kresťanstva. Všetky práva vyhradené.

Pri citovaní prosíme dodržať autorské práva jednotlivých autorov a uvádzať zdrojovú publikáciu.

All published work, regardless of the medium in which it was published, is considered by law to be copyrighted by the author. It is important that all such articles and references to them be attributed to the author and source.

Kresťanstvo
v časech sv. Vojtecha

Centrum pre štúdium kresťanstva
Centre for Study of Christianity

Studia Christiana, vol. 5

Kreštanstvo v časoch sv. Vojtecha

Rastislav Kožiak - Jaroslav Nemeš (eds.)

Wydawnictwo Towarzystwa Słowaków w Polsce
2009

Kresťanstvo v časoch sv. Vojtecha
Christianity during Period of St. Adalbert

Vydalo

Wydawnictwo Towarzystwa Słowaków w Polsce
v spolupráci s Centrom pre štúdium kresťanstva
v edícii Studia Christiana, vol. 5

© Rastislav Kožiak - Jaroslav Nemeš (eds.)

Recenzenti:

doc. PhDr. Ivan Chalupecký

doc. PhDr. David Papajík, PhD.

*Táto práca bola podporovaná Agentúrou na podporu výskumu
a vývoja na základe zmluvy č. APVV-0016-07*

*Vychádza za podpory vedeckého grantu VEGA č. 1/0628/08:
Svätý Vojtech. Hagiografické legendy o svätom Vojtechovi*

© Wydawnictwo Towarzystwa Słowaków w Polsce
31-150 Kraków, ul. św. Filipa 7
e-mail: zg@tsp.org.pl
<http://www.tsp.org.pl>

Fotografia na obale knihy: Kostol sv. Margity Antiochijskej v Kopčanoch,
zdroj: Pamiatkový úrad SR Bratislava

2009 Kraków
Printed in Poland. ISBN 978-83-7490-255-7

Porta Regia v Hnězdne, 1160 – 1180, XI. výjav, Krst prvního Prusa sv. Vojtechom

OBSAH

Predhovor	9
<i>Katarína Marčeková</i> Sv. Vojtech a James Cook. Tabu a strach z večného návratu	11
<i>Piotr Boron</i> Prusowie jako cel misyjny w czasach św. Wojciecha	21
<i>Miloslav Pojzl</i> Moravské biskupství v 10. a 11. století – tradice Velké Moravy v přemyslovském období?	40
<i>Ján Steinhübel</i> Soběslav, najstarší brat svätého Vojtecha	57
<i>Anna Jagošová</i> Panonhalská listina a jej najstaršia vrstva. Niekoľko poznámok	67
<i>Jarmila Bednaříková</i> Ansgar a problémy misií na evropském severu	85
<i>Jitka Komendová</i> Spor o víru v Životě Stěfana Permského a v raně středověkých legendách o misionářích	104
<i>Martin Golema</i> „Vlčí pastieri“ a kňazná Margita. Lúboštný trojuholník praslovanského mýtu v kresťanskej interpretácii	119
<i>Hana Chorvátová</i> Podoby rodiny v ranom stredoveku	140

CONTENTS

Foreword	9
<i>Katarína Marčeková</i> Saint Adalbert and James Cook. Taboo and the Fear of Eternal Return	11
<i>Piotr Boron</i> Old Prussians as a Missionary Object in the Times of St. Adalbert	21
<i>Miloslav Pojsl</i> Moravian Episcopate in 10 th and 11 th Century – Traditions of the Great Moravia Empire in Przemyslid Period?	40
<i>Ján Steinhübel</i> Sobeslaus, the Eldest Brother of Saint Adalbert	57
<i>Anna Jagošová</i> Pannonhalmas Charter and Its Oldest Layer. A Few Marginals	67
<i>Jarmila Bednaříková</i> Ansgar and Problems Related to Missions in Northern Europe	85
<i>Jitka Komendová</i> Dispute about Faith in The Life of Stephen of Perm and in the Early Middle Age Legends about the Missionaries	104
<i>Martin Golema</i> “Wolf Shepherds” and Princess Margita. A Love Triangle of an Early Slavonic Myth in Christian Interpretation	119
<i>Hana Chorvátová</i> Forms of Families in the Early Middle Ages	140

Predhovor

Prelom 10. a 11. storočia patrí k významným historickým medzníkom vo vývoji krajín strednej Európy, nakoľko v tomto geopriestore vznikajú nové štátne útvary (přemyslovské Čechy, arpádovské Uhorsko, piastovské Poľsko). Úloha významného ideového svorníka novej centralizovanej moci pripadla kresťanstvu, reprezentovanom nielen inštitúciou kresťanského kráľa, ale aj vlastnou cirkevnou organizáciou. Dobové pramene spájajú ambície týchto mladých štátov s postavou sv. Vojtecha, ktorý svojou činnosťou za života a jej ohlasom po smrti najvýraznejšie reprezentuje duchovný most medzi kresťanskou tradíciou súdobej Európy a počínaním politických elít nových stredoeurópskych štátov tzv. Sclavinie.

Predložený zborník štúdií má za cieľ predstaviť slovenskému čitateľovi na pozadí tejto významnej historickej postavy stredoeurópskych dejín širšie politické a duchovné súvislosti, ktoré utvárali podobu strednej Európy na prelome prvého tisícročia. Obsahovo sa síce orientuje na všeobecné dejiny, avšak v širšom kontexte stredoeurópskych aktivít sv. Vojtecha umožňuje analyzovať dobové európske politické i duchovné idey, ktoré ovplyvňovali a formovali štátnu a kultúrnu identitu etník obývajúcich východné oblasti strednej Európy, v rámci nej aj územie dnešného Slovenska. Zameranie zborníka tak prezentuje dôležitosť výskumu dejín Slovenska v širšom regionálnom kontexte tzv. všeobecných dejín a sledovanie akulturačných procesov, ktoré formovali jeho historický vývoj.

Súbor štúdií, ktoré predkladáme čitateľom, je skôr úvodom k niektorým vybraným problémom dejín kresťanstva v časoch, ktoré chronologicky i tematicky spája osobnosť sv. Vojtecha. V jeho životných osudoch, cirkevno-organizačných, duchovných i misijných aktivitách sa totiž zhmotňujú hlavné problémy čias na prelome prvého a druhého milénia, obdobia nových výziev, ktoré sa vynárajú pred Vojtechovými súputníkmi i nasledovníkmi vo vtedajšom svete kresťanských, či len nedávno christianizovaných oblastí Európy.

Zborník je prvou publikáciou rozsiahlejšieho edičného projektu **Centra pre štúdium kresťanstva** venovaného svätovojtešskej problematike, ktorá v našej domácej historiografii bola v minulosti opomínaná. Veríme, že pripravovaná komplexná bibliografia publikácií, štúdií a článkov o svätom Vojtechovi, ako aj kolektívna monografia **Svätý Vojtech a jeho kult**, ktoré vyjdú v nasledovnom roku, pomôžu aspoň čiastočne zaplniť prázdne miesto v domácom výskume dejín kresťanstva na prelome miléníí.

Q.B.F.F.S.

Banská Bystrica – Ružomberok – Kraków, október 2009

Zostavovatelia